

SINIF ÖĞRETMENLERİNE SUNULAN ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN FARKLILAŞTIRILMIŞ ETKİNLİK GELİŞTİRME EĞİTİMİNİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Ahmet KURNAZ*
Süleyman ARSLANTAŞ**

Öz: Araştırmanın amacı sınıfında üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler bulunan öğretmenlerin normal derslerin işlenişinde sınıflarındaki ÜZY öğrencilerin özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun farklılaştırılmış öğretim etkinliği tasarlama ve uygulama yeterliklerinin artırılmasına yönelik öğretmen eğitiminin öğretmenlerin farklılaştırılmış öğretim etkinliği tasarlama becerilerinin geliştirilmesine etkisinin incelenmesidir.

Araştırma karma yaklaşımla, yarı deneysel metotla ön test-son test deney grubu yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcıları sınıf öğretmeni olup, veriler, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri konusundaki bilgilerini yoklayan doğru yanlış testi, Üstün Yetenekliler Eğitimi Tutum Ölçeği, Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz yeterlik Ölçeği ile toplanmıştır. Veriler betimsel istatistiklerle analiz edilmiş, nitel verileri doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenlerine verilen eğitim sonunda sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrencilerin özellikleri ile ilgili bilgilerinde artış olmuştur. Öğretmenlerin normal sınıflarda ÜZY eğitimlerine yönelik tutumlarında olumlu yönde gelişmeler oluşmuştur. Öğretmenlerin normal sınıflarda öğrenim gören ÜZY öğrenciler için farklılaştırmaya yönelik öz yeterlik algıları gelişmiş, öğretmenlerin hazırladıkları etkinliklerde ÜZY öğrencilerin özelliklerine uygunluk, ihtiyaçlarına cevap verme konusunda gelişmeler olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelime: Öğretmen eğitimi, Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler, Farklılaştırılmış öğretim,

* Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fak., Özel Eğitim Bölümü, akurnaz@konya.edu.tr, ORCID NO: 0000-0003-1134-8689, Makale Geliş Kabul Ediliş Tarihi: 01.06.2018 - 24.07.2018.

** Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fak., Özel Eğitim Bölümü, suleymanarslantas@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-4989-2893.

EXAMINING THE EFFICIENCY OF TEACHER TRAINING FOR TEACHING DEVELOPING DIFFERENTIATED TEACHING ACTIVITIES FOR GIFTED STUDENTS TO THE CLASSROOM TEACHERS

Ahmet KURNAZ*
Süleyman ARSLANTAŞ**

Abstract:

This study aims to examine effects of teacher training which aims to improve the competency of designing and implementing differentiating education activities of teachers who have gifted students in their classrooms on their improvement towards ability of designing differentiating education activities.

The present study is conducted through mixed method. By using pre-test-posttest experimental group method this study is carried out through quasi-experimental design. 47 classroom teachers who have gifted students in their classes participated in the study. The quantitative data of the study is collected through true-false test which checks the knowledge of teachers regarding gifted students' characteristics, Gifted Student Education Attitude Scale, and Self-Efficacy Scale towards Education of Gifted Students. Data is analyzed through descriptive statistics. The qualitative data of the study is collected through document analysis by analyzing the teaching activities developed by teachers.

According to the results obtained from the study it is found that the knowledge of teachers concerning gifted students' characteristics is improved. The attitude of teachers towards the education of gifted students in normal classrooms is changed positively. Teachers' self-efficacy perception towards the in-class differentiation education of gifted students is improved. It is also found that after the teacher training, the quality of activities developed by teachers is improved considerably in terms of satisfying the needs of gifted students.

Keywords: Teacher training, gifted students, differentiated education

* Dr., Instructor, Necmettin Erbakan University, AK Faculty of Education, Department of Special Education.

** Dr., Instructor, Necmettin Erbakan University, AK Faculty of Education, Department of Special Education.

Giriş

Yaşlılarından iki yıl ya da daha ileri olan öğrenciler için okul harici programlar, özel okullar, kaynaştırma sınıfları, kaynak oda desteği, okul içinde okul, tam ve yarı zamanlı özel sınıf, sınıf içi gruplar, mentörlük uygulamaları gibi farklı eğitimsel yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlardan özel okul uygulaması ÜZY öğrenciler için akademik anlamda en etkili (Delcourt, Loyd, Cornell ve Goldberg, 1994) gibi görünse de öğrencilerin akranları ile birlikte eğitim almalarının onların gelişimleri açısından daha olumlu olabileceği bilinmektedir. Çünkü ÜZY öğrencilerin genel eğitim sınıfında kaynaştırma eğitimi almasının, öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik açılardan gelişimini açısından çok önemlidir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde de (MEB, 2006), "özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir" denilmektedir. Özetle, ÜZY öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları temelinde eğitim almalarına ve öğretim uygulamalarının bu şekilde düzenlenmesi önemli ve gerekli görülmektedir.

Üstün yetenekli bireylerin olduğu sınıflarda sorunları sadece gruba yönelik aktivitelerle çözmek mümkün olmayacaktır (Slavin & Mares, 2008). Böyle sınıflarda doğrudan sınıfının ilerisinde olan çocuklar için de bireysel tedbirler alınmalıdır (Colangelo & Davis, 2003). Bireysel özellikleri dikkate alınarak yapılacak planlama ve eğitim süreçleri için öğretmenlerin, genelde ÜZY öğrencilerin özelliklerini, özelde ise sınıfında bulunan ÜZY öğrencinin özelliklerini bilmeye ve anlamaya ihtiyacı vardır. Öğretmenlerin araştırmacı kimliği, plan ve programların hazırlanması ile sınırlı kalmamalı, öğretim alanındaki (branş) bilgileri, sosyal ve kültürel olayları, bilimdeki gelişmeleri de içine alan program geliştirme ve uyarlama yeteneklerini de devreye sokmalıdır. (Colangelo & Davis, 2003).

Eğitimde başarının en önemli faktörü nitelikli öğretmenlerdir (Enç, 2005; Gökde-re, 2004). Öğretmenin mesleki yeterlilikleri ve kişilik özellikleri, öğrencinin akademik, bilişsel ve duyuşsal gelişimini etkilemektedir (Ford ve Troatman, 2001). ÜZY öğrencilerin sahip oldukları özellikler göz önünde bulundurulduğunda eğitimlerinde görev alacak öğretmenlerin diğer öğretmenlerden kişisel ve mesleki özellikleri ile bazı farklı niteliklere sahip olmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki özelliklerini belirlemeye yönelik birçok araştırma bulgusuna rastlanmaktadır. Sınıf öğretmenleri (İnan, Bayındır ve Demir, 2009; Gökde-re ve Ayvaci, 2004; MEB, 2008), farklı branşlardaki öğretmenler (Gökde-re, 2004; Gökde-re ve Çepni, 2005; Gökde-re, Küçük ve Çepni, 2003; Hemphill, 2009) ve ÜZY öğrencilerin öğretmenleri (Gökde-re, 2004; Gökde-re ve Çepni, 2005; Gökde-re, Küçük ve Çepni, 2003) farklı öğretmen grupları (Büyükc-an, 2008; Kanlı ve Yağbasan, 2002; Kıldan, 2008; Kıldan ve Temel, 2008) ve okul öncesi yardımcı öğretmen adaylarını (Şahin, 2011) kapsayan araştırmalar bunlardan bazılarıdır.

ÜZY öğrencilerin kendi farklılıklarını anlayabilmesi, eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve doğru şekilde yönlendirebilmesi için öğretmenlerin de üstün zekâli ve yetenekli olması gerekmekte ancak, öğretim verdikleri alanlarda ÜZY öğrencilerin eğitimi konusunda uzman düzeyinde donanuma sahip olmaları gerekmektedir (Sak, 2010). Öğretmenlerden, temel olarak beklenen öğrencinin üstünlüğünü doğru şekilde değerlendirebilmeleri ve geliştirebilmeleridir (Sezginsoy, 2007). ÜZY öğrencilerin kendilerine, ülkelerine ve insanlığa yararlı bireyler olarak yetiştirilmeleri için onların doğru şekilde belirlenmesi ve ihtiyaç duydukları eğitimin sağlanması ile mümkündür. Aksi halde sayıları çok az olan ve ulusal kaynaklar olarak kabul edilen ÜZY öğrencilerin kaybedilmesinin telafisi yoktur (Enç, 2005). Akranlarından farklı öğrenen, sosyal ve duygusal ihtiyaçlara sahip olan ÜZY öğrencilerin akademik, bilişsel ve duygusal gelişiminin sağlanması için öğretmenlerinin de daha fazla mesleki yeterlik ve kişilik özelliklerinin gelişimine odaklanan bireyler olmalarını gerekli kılmaktadır (Ford ve Trotman, 2001).

MEB tarafından sınıf öğretmeni özel alan yeterlikleri arasında “öğrencilerin üstün yeteneklilik ve öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlayabilme” ve “öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabileme” özelliklerini taşımaları gerektiği belirtilmektedir. Farklı araştırmalarda öğretmenlerin; üstün yetenekliliğin doğası, üstün yeteneklilerin doğası ve özelliklerini bilmesinin (Feldhusen, 1997; Karnes, Stephens ve Whorton, 2000; Rogers, 2007) önemi ifade edilmiştir. Öğretim stratejileri ve modelleri hakkında bilgi sahibi olması (Feldhusen, 1997; Karnes, Stephens ve Whorton, 2000; Rogers, 2007; Sak, 2010) bireysel farklılıklara göre programı uyarlayabilme ve sınıf ortamında programlama, planlama, uygulama ve değerlendirmede öğrencinin gelişimini sağlamak için yeterli derinlikte ve karmaşıklıkta yapılandırılmış ortam ve etkinlikler oluşturması beklentisi ifade edilmiştir. Aynı zamanda uygun bir şekilde düzenlenmiş bir eğitimi sağlayacak bilgi, beceri ve eğilimleri içeren yeterliklere sahip olma danışmanlık tekniklerini kullanabilme, ÜZY öğrencilerin duygusal özelliklerini tanıma, ÜZY öğrencilere üst düzey soru sorma, düşünme becerilerini geliştirme becerisine sahip olma (Feldhusen, 1997; Karnes, Stephens ve Whorton, 2000; Rogers, 1989, 2007) vurgulanmıştır. Araştırma ve çalışma becerilerini kolaylaştırma, yaratıcı problem çözümü geliştirme, bireyselleştirilmiş öğretim teknikleri uygulama, konu alanlarını zenginleştirme ve genişletme yaklaşımları bilgisi ve tecrübesine sahip olma (Seeley, 1998), diğer alan uzmanları ile işbirliği ve doğru ölçme - değerlendirme yapabileme (Sak, 2010; VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007) becerilerine sahip olmaları gerektiği belirtilmektedir.

Yukarıda, öğretmenlerin özel alan yeterlikleri ile ilgili ülkemizde olduğu gibi genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencilerin eğitiminin yapılmadığı ülkeler için öğretmenlerin genel eğitim sınıflarından ÜZY öğrencilerin eğitimlerinin yapılabileceğine ve ÜZY öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim uygulamalarına ilişkin olumlu görüş ve tutum-

lara ve öz yeterlik algısına sahip olmaları (Tortop, 2014b) gerekmektedir. Kaynaştırma uygulamasının ele alınış şekli sebebiyle, kaynaştırma gibi görülen eğitimsel açıdan yanlış uygulamaların yapılması, kaynaştırmaya ilişkin olumsuz tutumlar geliştirebilir. (Tortop, 2014b). Ekinci (2002), öğretmenlerin %59,2'si ilköğretim okullarında ÜZY öğrencilerin eğitimlerine hiç yer vermediğini; %26,7'sinin özel okul modelinin uygulanması gerektiğini savunduğunu, %56,5'inin eğitim modeli olarak özel sınıf uygulamasını önerdiğini belirtir. Aynı araştırma sonucuna göre öğretmenlerin %53,9'u da ÜZY öğrencilerinin eğitimine yönelik pedagojik bilgi düzeylerinin az olduğunu belirtmiştir. Hâlbuki öğretmenlerin, öğrencilerin gelişimini sağlamak için yeterli derinlikte ve karmaşıklıkta ve uygun bir şekilde düzenlenmiş bir eğitimi sağlayacak tutum ve eğilimlere sahip olmaları gerekir (Peterson ve Ray, 2009). Seeley (1998) öğretmenleri olgunluk ve tecrübe, öz-güven, ortalama üzeri zekâ, özünde entelektüel mesleki ilgiler, yüksek başarı gereksinimi; entelektüel gelişim tutkusu, ÜZY öğrencilere yönelik olumlu tutum, tutumlarda ve yanıtlarda düzenlilik-hayalcilik-esneklik ve yaratıcılık, mizah anlayışı, öğrenmeyi “yöneten” değil de “kolaylaştıran” olma eğilimi, çok çalışabilme kapasitesine sahip olmaları gerektiğini belirtir. Ayrıca öğretmenler etkili bir öğretim için fazladan zaman ve çaba sarf etme eğilimi, engin genel bilgi birikimi; belirgin alan uzmanlığı, bireysel farklılıklara inanma ve bu farklılıkları anlama (Abraham, 1958; Torrance, 1963) tutum ve becerilerine sahip olmalıdır.

Öğretmenlerde tüm bu hasletlerin oluşturulabilmesi için öğretmenlere etkili bir eğitim verilmesi zorunludur. ÜZY öğrencinin Türkiye’de lisans düzeyindeki öğretmenlik programlarında üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili zorunlu bir ders bulunmamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimleri boyunca ya da hizmet öncesinde ÜZY öğrencilerin eğitimi konusunda sistematik olarak sunulan uzun veya kısa dönemli herhangi bir eğitim programı bulunmamaktadır. Aynı durum, sertifika programları için de geçerlidir. 2014 yılı MEB raporuna göre belirtilen dönemde fiilen çalışan öğretmenler için düzenlenen yıllık hizmet içi eğitim planları incelendiğinde sınıf öğretmenlerine verilmesi planlanan ÜZY öğrencilerin eğitimi ile ilgili yılda sadece yüz öğretmene verilen, okullarda ÜZY öğrenciler için destek eğitimi uygulamaları dışında herhangi bir seminer/hizmet içi eğitim tespit edilememiştir (MEB, 2014). ÜZY öğrencilerin öğretmenlerinin eğitimi lisans, lisan üstü, seçim sonrası görev öncesi eğitim, sertifika programları veya hizmet içi eğitimle sağlanabilir (Şahin, 2012). Bununla birlikte öğretmenlere eğitim verilmesine duyulan ihtiyaç pek çok yerde dile getirilmektedir. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğüne 2012 yılında Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında bir çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmanın beş bileşeninden birisi de “Öğretmen Eğitimi”dir. Bu çalışmada öğretmen: “Sınıfında bulunan öğrencilerin bilişsel, fiziksel, sosyal, dil, duygusal, kültürel gelişleri açısından tanıyan ve öğrenme biçimlerini, güçlü ve zayıf yönlerini, ilgi ve ihtiyaçlarını bilen kişi” olarak tanımlanarak ÜZY öğrencinin eğitimini gerçekleştirecek donanıma sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. 2013-2017 Türkiye Üstün yetenekliler Strateji Eylem Planında öğretmen eğitimlerinin yapılmasının gereği üzerinde durulmakta ve MEB’in hizmeti-

çi etkinliklerinin dayanağı olarak gösterilmektedir. Üstün Yetenekli Çocukla TMMM Araştırma Raporunda öğretmenlere otuz ile yüz yirmi saat arasından eğitimler verilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir (TBMM, 2012). Ancak hizmet içi eğitim etkinlikleri öğretmenlerde kalıcı beceriler oluşmasını sağlayamamaktadır (Eker ve Sarı, 2016; Sak, 2010; Şahin, 2011; Tortop, 2012).

Kaynaştırma sınıfı ya da diğer bir deyişle genel eğitim sınıflarındaki üstün yetenekli ilkokul öğrencilerinin desteklenmesine yönelik olarak öğretmen yeterliklerinin sağlanması ya da artırılması üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarında ihtiyaç duydukları destekleri alabilmeleri konusunda öncelikli öneme sahip bir durum olarak düşünülebilir.

ÜZY öğrenciler için kaynaştırma eğitiminin gerçekleştirilememiş olmasının etkilerini biri de uygulama için kritik öneme sahip olan öğretmenlerin bu konuda yetersiz kalmaları olduğu söylenebilir. Farklı bir açıdan bakıldığında, kaynaştırma uygulamalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli şartların oluşturulamamış olması (Ekinci, 2002; Eakin, 2007; Moratta-Garcia, 2011; Mosse, 2003), öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar ve eğitimleri konusundaki yeterliklerinin desteklenmiyor olması ile ilişkilendirilebilir. Ancak, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik olan kaynaştırma uygulamalarındaki yetersizlikleri ve bilgi/donanım eksiklikleri (Ekinci, 2002; Mosse, 2003) nedeniyle üstün yetenekli öğrencilere yönelik sağlıklı kaynaştırma ve bireyselleştirme uygulamalarının etkin bir biçimde yürütülemediği ya da bir dizi eksiklikler nedeniyle bu uygulamalara hiç yer verilmediği görülmektedir.

Ülkemizde yürütülen öğretmen eğitimlerinin çoğunluğu 3-5 günde ve 18-30 saatlik uygulamalardan oluşmaktadır. Çoğu zaman bu eğitimlerin uygulamaya esas bağlamından koptuğu, çok fazla fiili uygulamayı içermeyen teorik kurslardan oluştuğu görülmektedir. Verilen eğitimin öğretmenlerce uygulanmasını sağlayacak fiili destekler sınırlı olmakta, öğretmenlerin öğrendiklerini uygulamaya çalışanları için işbaşında destek imkânı sınırlı olmaktadır. Öğretmenlerin aldıkları eğitimlerin uygulanması için yöneticilerin bilgi eksiklerinin bulunmasının yanı sıra teşvik edici ve destekleyici olma kriterlerinde de sorunlar gözlenmektedir. Ayrıca öğretmenlere verilen eğitimlerin uygulamaya transfer edilebilirliği sınırlı olmaktadır. Bu nedenle öğretmenlere verilen eğitimin şeklinde de değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğretmenlere verilen eğitimlerde öğretilen bilgi, yöntem ve becerilerin uygulanabileceğine ilişkin inançlarının sınırlı olduğu gözlenmektedir. Öğretmenlere uygulamalı eğitimler verilmesinde ve uygulama örneklerinin sunulmasında, öğrendiklerini uygulama durumlarında sorunlar olduğu ifade edilmektedir. Öğretmenlere uygulamalar sırasında yaşadıkları sorunları aşmaları için yardımcı, yol gösterici ve destek olunamaması, uygulamalarının izlenmemesi, uygulamalar sonunda sonuç alabildiklerini görememeleri, öğretmenlere kendi etkinliklerini geliştirme imkânının sunulmaması da sorun olarak belirtilebilir. Uygulamalar sonrasında tekrar teorik etkinlikler yapı-

lamaması ve eğitimlerin 3-5 gün gibi kısa sürelerle yayılması, öğretmenlerin eğitimlerde öğrendiklerini uygulamaya yönelik inançlarının oluşmamasına ve uygulamaya dönüştürülmesini engellemektedir.

Araştırma ile öğretmenlere uzun süreye yayılmış, teori ve pratik eğitimlerin iç içe yürütüldüğü, öğretmenlerin bol miktarda örnek uygulama imkânı bulduğu ve fiili olarak desteklendiği doğru eğitim uygulamalarının öğretmenlerin genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencilerin eğitimleri ile ilgili bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine katkı verip vermedikleri araştırılmıştır. Ayrıca verilen eğitimin öğretmenlerin genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencilerin eğitiminin yapılabilmesine ilişkin inançlarına etkisi, öğretmenlerin farklılaştırmaya yönelik tutumları ve farklılaştırılmış öğretim etkinlikleri geliştirmeye ilişkin öz yeterlik algıları ile genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim etkinliği geliştirme yeterliklerine ve öğretmenlerin öğrencilere hedeflenen becerileri kazandırma yeterliklerine etkisi incelenmek istenmiştir.

Yöntem

Araştırma deneysel yöntemle nicel ve nitel yaklaşımın birlikte yürütüldüğü karma yöntemle yürütülmüştür. Araştırmanın deneysel yöntemle yürütülen bölümünde tek gruplu ön test-son test deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin öğretmenlerinin ÜZYÖ için farklılaştırılmış öğretim uygulamalarına yönelik öz yeterliklerine; ÜZY öğrencinin genel eğitim sınıflarında eğitimine yönelik tutumlarına ilişkin ilişkin algıları ve öğretmenlerin ÜZY öğrencinin özelliklerine ilişkin bilgi düzeylerindeki değişim nicel yaklaşımla incelenmiştir. Öğretmenlerin kendilerine verilen eğitimin etkisi ve modelin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri nitel yaklaşımla görüşme tekniğinde ve ÜZYÖ için öğretim etkinliği geliştirme yetenekleri nitel yaklaşımla doküman analizi tekniği ile yürütülmüştür. Araştırmanın denel deseni Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Araştırmanın denel deseni

Grup	Testler	Denel süreç	Veri toplama
Deney	Ön testler (Veri toplama araçlarında belirtilmiştir)	Öğretmenlere verilen eğitim (1) 1. Aşama (30 saat) Teorik eğitim (2) Uygulama -3 ay, (3) 2. Aşama (24 saat) Teorik eğitim (4)Uygulama -1,5 ay, (5) Teorik/uygulamaları eğitimler-30 saat, (6)Ürünlerin paylaşımı ve uygulanması	1. Son testler (Veri toplama araçlarında belirtilmiştir) 2. Nitel veriler 3. Dokümanlar

Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'nın Altındağ İlçesinde, Aydınlikevler ve Karapürçek Mahallelerine bağlı yedi farklı okuldan, sınıfında en az iki yıldır ÜZY öğrenci bulunan 3. ve 4. Sınıf okutan 42 sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada uygulanan modelin dezavantajlı bir bölgede başarı ile uygulanırsa Ülkemizin her yerinde kolaylıkla uygulanabileceği varsayılmıştır. Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü ARGE birimi ile yapılan görüşmelerde Altındağ İlçesinin Aydınlikevler ve Karapürçek Mahallelerinin kısmen dezavantajlı bölgeler olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Aydınlikevler Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlüğü kendi inisiyatifi ile yaptığı çalışmalar sonucunda BİLSEM sürecine dâhil olmamış ve BİLSEM'e devam etmeyen ancak üstün zekâlı olan çocuklar da belirlemiş durumda olduğu belirlenmiştir. Böylece araştırmanın model deneme aşamasına BİLSEM'e devam eden ve etmeyen öğrencilerin başarılarının da karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu nedenle Altındağ İlçesindeki bahsedilen okullar ve öğretmenler araştırmanın örneklemini olarak alınmıştır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örneklem yöntemi ile kriter örnekleme yaklaşımında belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk vd, 2017). Bu araştırmada da sınıfında en az iki yıldır ÜZYÖ bulunan 3. ve 4. Sınıf okutuyor olma ölçütü dikkate alınmıştır. Öğretmenlerden 35'i kadın 7'si erkektir. Öğretmenlerden 20'si üçüncü sınıf, 23'ü dördüncü sınıf öğretmenidir. Öğretmenlerden 7 kişi 5-10, 19 kişi 11-15 ve 16 kişisi 15 yıl ve üzeri zamandır öğretmenlik yapmaktadır. Araştırma kapsamındaki yedi okul Millî Eğitim Müdürlüğüne belirlenmiştir.

Denel Süreç

Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında uygulanmıştır. Araştırma, teorik – uygulama - teorik - uygulama eğitimleri ve teorik/uygulamalı eğitimlerin birlikte işe koşulduğu aşamalar şeklinde yürütülmüştür. Araştırma deney grubundaki öğretmenlere aşağıdaki süreçler uygulanarak gerçekleştirilmiştir;

Eğitimin birinci periyodunda 2015 Ekim ayında sınıfında en az iki yıldır ÜZY öğrenci bulunan 42 sınıf öğretmenine 30 saat ÜZY öğrencinin eğitiminin temel felsefesi ve amacı aktarılmıştır. Daha sonra ÜZY öğrencinin özellikleri, eğitim modelleri, ÜZY öğrencinin eğitiminde kullanılan yaklaşımlar (farklılaştırma ve zenginleştirme), ÜZYÖ'de geliştirilmesi gereken üst düzey düşünme (eleştirel, yaratıcı düşünme, problem çözme ve karar verme) becerileri kazandırılmaya çalışılmıştır. Akademik (öğrenme stratejileri, bilimsel araştırma, proje geliştirmeye) beceriler, sosyal ve kişisel (İletişim, grupla çalışma, sosyal katılım) beceriler ve öğretimi konularına teorik ve atölye tabanlı eğitimler verilmiştir. Farklılaştırma etkinliklerinde karma (blended) bir yaklaşım uygulanmıştır. Bu amaçla Maker Modeli esas alınarak Başarılı Zekâ Kuramı (Sternberg ve Grigorenko), Hilda Taba Kritik Düşünme Kuramlarının temel kazanımları MEB Eğitim Programlarında belirtilen beceriler ile eşleştirilmiştir. Bu kuramlara özellikle

girişimcilik, iletişim, öğrenme stratejilerinin öğretimi ve bilimsel araştırma becerilerinin kazandırılması ile ilgili kazanımlar MEB programlarında yer alan becerilerden yararlanılarak üst düzeye çekilerek eklenmiştir. Elde edilen beceriler listeleri MEB Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler kazanımları ile entegre edilerek farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri oluşturulmuştur. Aynı zamanda öğretmenlere de aynı farklılaştırma ve zenginleştirme yaklaşımı öğretilmiştir. Eğitimler, ÜZY öğrenciler ve eğitim programları ve öğretimi alanında akademik çalışmaları olan üç öğretim üyesi tarafından verilmiştir. İkinci aşamada 2015 Kasım ve Aralık ve 2016 Ocak ayları boyunca araştırmacının koordinasyonunda ve kontrolünde alanında uzman bir ekip tarafından hazırlanan Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Hayat Bilgisi/ Sosyal Bilimler farklılaştırılmış öğretim etkinlikleri, bu sınıfların öğretmenlerince araştırmacının koordinasyonu ve yardımı eşliğinde sınıflarındaki ÜZY öğrencilere, öğretmenler tarafından uygulanmıştır. Üçüncü aşamada 2016 Şubat ayında 42 sınıf öğretmenine 24 saatlik bir eğitim daha verilerek uygulama sürecindeki yaşadıkları sorunlar giderilmiş ve etkinlikleri uygulama yeterlikleri geliştirilmeye çalışılmıştır. Dördüncü aşamada uzman ekipçe geliştirilen etkinlikler 2016 Şubat-Nisan ayları boyunca sınıflarda ve atölyelerde öğretmenlerce uygulanmaya devam edilmiştir. Böylece öğretmenlerin ÜZY öğrenciler için etkinlik geliştirme becerileri doğrudan danışmanlık uygulaması içinde yaparak yaşayarak sağlanmaya çalışılmıştır. Bu süreç boyunca araştırmacı öğretmenlere sürekli fiziki ve telefon ile destek vermiştir. Beşinci aşamada 2016 Nisan ayında öğretmenlere 30 saat etkinlik geliştirme eğitimi verilmiştir. Bu eğitim sonunda eğitim alan 42 öğretmenin geliştirdiği öğretim etkinlikleri ürün olarak paylaşılmıştır. Bu tarihten 25 Mayıs 2016 tarihine kadar olan kazanımlar için deney grubundaki öğrencilerin öğretmenlerinin kendi hazırladıkları etkinlikler uygulanmıştır.

Veri Toplama araçları

Araştırmanın nicel verileri öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri konusundaki bilgilerini yoklayan doğru yanlış testi, Tortop (2012) tarafından oluşturulan Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) ve Tortop (2014a) tarafından geliştirilen Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz yeterlik Ölçeği ve öğrenci beceri gözlem formu ile toplanmıştır.

Üstün yeteneklilerin *Özellikleri Testi* araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Test 34 maddeden oluşan bir doğru-yanlış testidir. Testin ilk hali literatür (Akarsu, 2004; Ataman, 2004; Çağlar, 2004; Davaslıgil, 2004) taraması sonucu 40 madde olarak yazılmıştır. Testin geçerliğinin sağlanması için testin ilk formu iki alan uzmanının görüşüne sunulmuş ve üzerinde uzlaşma sağlanamayan iki madde testin ilk formundan çıkarılmıştır. Doğru-yanlış testlerin şans başarısının en aza indirilmesi için ters maddelerin bulunması gerekir (Baykul, 2000). Bu testte de 10 madde ters madde olarak yazılmıştır. Ölçek ilk hali ile 40 madde olarak oluşturulmuş, ancak madde ayırtediciliği 0,30'un altında olan 6 madde testten çıkarılmış ve madde ayırt ediciliği 0,30 ve üzeri olan maddeler teste alınmıştır. Testten alınan en düşük puan 13, en yüksek puan 30 olarak

bulunmuştur. Testin KR-20 güvenilirlik katsayısı 0,84 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmadaki verilerin de KR-20 güvenilirlik katsayısı 0,79 olarak bulunmuştur.

Üstün Yetenekli Eğitimi Tutum Ölçeği; Ölçek Gagne ve Nadeau (1985) tarafından geliştirilen (Opinions about the gifted and their education) adlı ölçeğin Tortop (2014a) tarafından Türkçe uyarlama çalışması sonucunda oluşturulmuştur. Ölçeğin Tortop (2014a) tarafından hesaplanan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının $\chi^2=1123.9$, $df=511$, $p=.000$; RMSEA, 0.059; $\chi^2/df=2.19$; NFI=.603; CFI=.73; GFI=.830; PCLOSE=.000 şeklinde olduğu görülmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,69'dur. Bu araştırmada da ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,67 olarak bulunmuştur Bu açıdan bakıldığında güvenilirlik katsayısı arzu edilen düze-ye oldukça yakındır (Tavşancıl, 2002, Büyüköztürk, 2017).

Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz yeterlik Ölçeği; Ölçek öğretmenlerin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz-yeterliklerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. ÜYEÖÖ, Tortop (2014b) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.94'tür. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur.

Öğrenci becerileri gözlem formu; Öğretmenlerin ÜZY öğrenciye eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerinin kullanımı, bilimsel araştırma becerileri, karar verme, girişimcilik, gözlem ve iletişim becerilerini öğretmeye ilişkin becerilerindeki değişim doğrudan öğrencilerde bu becerilerin değişiminin belirlendiği gözlem formları aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan gözlem formları MEB 2005 Öğretim Programlarında yer alan her bir beceriye ilişkin belirtilmiş olan kazanımlardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Gözlem formları 0-10 arası likert yapıda oluşturulmuştur. Gözlem formlarının geçerliğinin sağlanması amacı ile bu beceriler ile ilgili çalışmaları olan ikişer uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Kappa testi iki veya daha fazla gözlemci arasındaki uyumun güvenilirliğini ölçen bir istatistik yöntemidir. "Cohen'in Kappa katsayısı" sadece iki gözlemci arasındaki uyumu ele alırken, uyumun ölçüldüğü gözlemci sayısı ikiden fazla ise "Fleiss'in kappa katsayısı" kullanılmalıdır (Kılıç, 2015). Bu araştırmada iki uzman görüşü alındığı için Cohen Kappa katsayısı dikkate alınmıştır. Gözlem formları ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir;

Eleştirel düşünme gözlem formunda 25 madde vardır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı (0,861), Cohen'in Kappa katsayısı 0,78'dir. *Yaratıcı düşünme* gözlem formunda 8 madde vardır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,794 ve Cohen'in Kappa katsayısı 0,81'dir. *Öğrenme stratejilerinin kullanımı* gözlem formunda 24 madde olup formun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı (0,892), Cohen'in Kappa katsayısı 0,86'dır. *Bilimsel araştırma becerileri* gözlem formunda 11 madde vardır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,917 ve Cohen'in Kappa katsayısı 0,89'dur. *Karar verme becerileri* gözlem formunda 12 madde vardır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı (0,795), Cohen'in Kappa katsayısı 0,77'dir. *Girişimcilik* gözlem formunda 7 madde olup Cron-

bach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,794 ve Cohen'in Kappa katsayısı 0,81'dir. İletişim becerileri gözlem formunda 12 madde olup Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı (0,838), Cohen'in Kappa katsayısı 0,69'dur. *Gözlem becerileri* gözlem formunda 10 madde olup Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,847 ve Cohen'in Kappa katsayısı 0,78'dir. Bu verilere göre gözlem formlarının veri toplamak için güvenilir olduğu söylenebilir. Landis ve Koch (1977)'e göre (0.61-0.80) iyi, (0.81-1.00) çok iyi düzeyde uyum olması anlamına gelmektedir. Buna göre kullanılan gözlem formlarının maddelerinin ilgili beceriyi gözleme ve ölçmeye yönelik uzman görüşlerinde iyi ve çok iyi düzeyde uyum olduğu söylenebilir.

Araştırmanın nitel verileri öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşmelerde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin eğitim öncesi ve sonrası geliştirdikleri öğretim etkinlik planları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bunun için her bir öğretmene okuttukları sınıf düzeyinde 2016 Nisan ayından itibaren Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri derslerinde öğretecekleri bir kazanım seçmeleri istenmiştir. Öğretmenler birbirlerinden farklı kazanımlar seçmek koşulu ile seçtikleri kazanımı sınıflarında bulunan ÜZY öğrenciye dersin işlenişi sırasında nasıl öğreteceklerine ilişkin bir öğretim planı hazırlamışlardır. Öğretmen eğitiminin son aşamasında 2016 Nisan ayı başında öğretmenler aynı kazanım için kazanımı sınıflarında bulunan ÜZY öğrenciye dersin işlenişi sırasında nasıl öğreteceklerine ilişkin ikinci bir öğretim planı daha hazırlamışlardır. Bu iki belge veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinatörlüğünde ve Ankara kalkınma Ajansının desteği ile Altındağ İlçesinde bulunan yedi ilkokulda yürütülen "*Üstün Yeteneklilere Yönelik Bütünleştirilmiş Sınıf İçi Farklılaştırma Programı Hazırlanması ve Yetenek Atölyeleri Oluşturma Projesi*" aracılığı ile yapılmıştır. Araştırmanın nicel verileri öğretmenlere eğitimler verilmeden 2015 yılı Ekim ayında ön testlerin uygulanması ve eğitimin bitiminde 2016 Mayıs ayının son haftasındaki son testlerin uygulanması yolu ile toplanmıştır. Ön testler ve son testler veri toplama araçları kısmında belirtilen ölçme araçları ile araştırmacı tarafından eğitim öncesi ve sonrasında uygulanmıştır. Öğrencilerin becerileri öğrenme düzeyindeki değişimler öğrenci becerileri gözlem formu ile elde edilmiştir. Beceri gözlem formları öğretmenler tarafından ön test-son test olarak doldurulmuştur. Ancak öğretmenler bu verilerin kendilerindeki gelişimin değerlendirilmesinde kullanılacağı konusunda bilgi sahibi değildir.

Araştırmanın nitel verilerinin toplanması yedi ay süren araştırmanın son ayında öğretmenler ile araştırmacının yüz yüze yaptığı bire bir görüşmelerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna işlenmesi yolu ile toplanmıştır. Öğretmenlerin etkinlik geliştirme yeterliklerindeki değişim de öğretmenlerin eğitim öncesi ve sonrası aynı kazanım için hazırladıkları etkinlik planları ile toplanmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmanın verileri çalışma grubunun homojen dağılım göstermesinin belirlenmesi üzerine parametrik betimsel istatistikler ile analiz edilmiştir. Bunun için SPSS programı aracılığı ile bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Araştırmada görüşmeler yolu ile elde edilen verilerin analizi betimsel ve içerik analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin geliştirdiği öğretim planları da doküman analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerin etkinlik planlarının puanlanması için bir dereceli puanlama ölçeği geliştirilmiştir. Bunun için öğretmenlerin aynı kazanım için oluşturdukları eğitim öncesi ve sonrası öğretim planları ne zaman hazırlandığı belirtilmeden üç uzman tarafından puanlanmıştır. Üç uzmanın verdiği puanların ortalaması alınarak her bir kriterin ortalama puanı bulunmuştur.

Bulgular

Araştırma ile sınıflarında ÜZY öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerine verilen eğitimin sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgi düzeylerine etkisi incelenmek istenmiştir. Öğretmenlerden elde edilen Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo2. Sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgi düzeylerine ilişkin t testi sonuçları

Test	N	Ort.	Std. S.	t	p
Ön-test	42	26,3333	4,34302	5,325	0.00
Son-test	42	31,2381	4,09527		

P<0,01

Araştırma ile sınıflarında ÜZY öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerine verilen eğitimin, sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgi düzeylerine ilişkin ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı bir fark ($t<0,01$) olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlere verilen eğitim öğretmenlerin ÜZY öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgi düzeylerinin artmasını sağlamıştır.

Araştırma ile sınıflarında ÜZY öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerine verilen eğitimin sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrencilerin eğitimine yönelik tutumlarına etkisi incelenmek istenmiştir. Öğretmenlerden elde edilen verilere ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3. Sınıf öğretmenlerine verilen eğitimin ÜZY öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitimine yönelik tutumlarına etkisine ilişkin

Test	N	Ort.	ss	t	p
Ön-test	43	31,0233	3,64815	-35,588	0.00
Son-test	43	59,0233	3,64815		

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğretmenlerin ÜZY öğrencilerin eğitimine yönelik tutum ön test puanları ile son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < 0,01$) olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlere verilen eğitim öğretmenlerin ÜZY öğrencilerin eğitimine yönelik tutumlarının olumlu yönde artmasını sağlamıştır.

Araştırma ile sınıflarında ÜZY öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerine verilen eğitimin sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrencilerin eğitiminde öz-yeterlik algılarına etkisi incelenmek istenmiştir. Öğretmenlerden elde edilen verilere ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerine verilen eğitimin ÜZY öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitimine yönelik tutumlarına etkisine ilişkin

Test	N	Ort.	ss	t	p
Ön-test	42	68,1429	5,45747	-25,960	0.00
Son-test	42	95,6190	4,15523		

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğretmenlerin ÜZY öğrencilerin eğitimine yönelik öz-yeterlik algılarına ilişkin ön test puanları ile son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < 0,01$) olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlere verilen eğitim öğretmenlerin ÜZY öğrencilerin eğitimine yönelik öz yeterlik algılarının olumlu yönde artmasını sağlamıştır.

Öğretmenlere verilen eğitimler sonucunda öğretmenler de sınıflarında yürüttükleri farklılaştırılmış öğretim etkinlikleri aracılığı ile ÜZY öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem, sosyal katılım ve iletişim becerilerin geliştirmeye yönelik eğitimler vermişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrencilere eğitim verme yeterliklerinin belirlenmesi için öğrencilerin temel becerilerindeki değişim incelenmiştir. Bu durumu ortaya koymak için öğretmenlerin aldıkları eğitime göre sınıflarındaki ÜZY öğrencilere kazandırmaya çalıştıkları eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem, sosyal katılım ve iletişim becerilerine ilişkin ön test- son test puanları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Genel eğitim sınıflarında farklılaştırılmış eğitim alan öğrencilerin ÜZY öğrencilerin temel becerilerine etkisine ilişkin ön test- son test Puanları

Araştırmanın Değişkenleri	Gruplar	n	X	Ss	t	p
Eleştirel düşünme	Ön test	52	92,06	27,26	8,467	,000
	Son test	52	127,67	13,31		
Yaratıcı düşünme	Ön test	52	33,31	12,35	21,125	,000
	Son test	52	115,06	25,02		
Öğrenme stratejilerinin kullanımı	Ön test	52	70,08	14,12	14,072	,000
	Son test	52	116,01	16,32		
Karar verme	Ön test	52	51,94	9,36	4,934	,000
	Son test	52	60,98	9,32		
Bilimsel araştırma becerileri	Ön test	52	40,10	7,32	11,061	,000
	Son test	52	56,90	8,15		
Gözlem	Ön test	52	38,37	8,51	2,989	,004
	Son test	52	44,50	12,11		
İletişim	Ön test	52	42,77	6,21	20,392	,000
	Son test	52	77,94	10,78		
Girişimcilik	Ön test	52	39,67	3,69	16,077	,000
	Son test	52	53,37	4,91		
Sosyal katılım	Ön test	52	28,98	5,33	1,754	,082
	Son test	52	31,08	6,77		

$p < 0,001$ ve $p < 0,005$

Öğretmenlerin sınıflarında verdikleri eğitim sonucunda ÜZY öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem ve iletişim becerileri ön test-son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < 0,01$) olduğu görülmüştür. Buna göre verilen eğitimin öğretmenlerin sınıflarında bulunan ÜZY öğrencilere eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem ve iletişim becerilerini geliştirme yeterliklerini artırdığı söylenebilir. Öğretmenlerin sınıflarında verdikleri eğitim sonucunda ÜZY öğrencilerin sosyal katılım becerileri ön test-son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı ($p > 0,05$) görülmüştür. Buna göre verilen eğitimin öğretmenlerin sınıflarında bulunan ÜZY öğrencilere sosyal katılım becerilerini geliştirme yeterliklerini artırdığı söylenebilir.

Öğretmenlere 2016 Mayıs-Haziran aylarında işlenecek kazanımlardan istedikleri bir ders için bir kazanım seçmişler ve 2015 Kasım tarihinde bir etkinlik tasarlamışlardır. 2016 Nisan ayındaki son eğitimde aynı kazanım için tekrar bir etkinlik hazırlamışlardır. Alandaki 3 uzman numara verilmiş etkinlikleri hangi etkinliğin ne zaman hazırlandığını bilmeden her bir kriteri 0-5 arasında puanlamıştır. Öğretmenlerin eğitimler öncesi ve sonrası sınıflarında bulunan ÜZY öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim etkinliği geliştirme durumlarına ilişkin elde edilen veriler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmenlerin eğitimler öncesi ve sonrası sınıflarında bulunan ÜZY öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim etkinliği geliştirme durumlarına ilişkin elde edilen veriler

Etkinlik Değerlendirme Kriterleri	1. Etk.	2. Etk.
Kazanımı farklılaştırma	1,8	3,2
Öğrenci merkezli teknikler uygulama	1,9	2,9
Öğrenme stratejilerini öğretmeye yönelik etkinlik uygulama	1,7	4,3
Düşünme becerilerini (eleştirel, yaratıcı düş., problem çöz., karar verme) yönelik etkinlik uygulama	2,01	4,5
Araştırma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlik uygulama	1,8	3,8
Proje geliştirmeye yönelik etkinlik uygulama	2,6	4,6
İçeriği zenginleştirme	2,9	3,4
Ürünü farklılaştırma	2,1	3,6
Etkinliğe uygun değerlendirme planlama	3,4	3,8

Araştırma ile öğretmenlere verilen eğitimlerde öğretmenlerin etkinlik geliştirdikleri etkinliklerde kazanımı farklılaştırma, öğrenci merkezli teknikler uygulama, öğrenme stratejilerini öğretmeye yönelik etkinlik uygulama, düşünme becerilerini (eleştirel, yaratıcı düş., problem çöz., karar verme) yönelik etkinlik uygulama, araştırma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlik uygulama, proje geliştirmeye yönelik etkinlik uygulama, içeriği zenginleştirme ve ürünü farklılaştırma becerilerinde önemli artışlar olduğu söylenebilir. Bununla birlikte öğretmenlerin geliştirdikleri etkinliklerde etkinliğe uygun değerlendirme planlama becerilerinde önemli bir artış gözlenmemekle birlikte bu becerilerinin eğitimler öncesi ($x=3,4$) ve sonrası ($x=3,8$) geliştirdikleri etkinliklerde iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrenciler için farklılaştırılmış eğitim için yapılan öğretmen eğitimine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Elde edilen veriler tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7. Genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrenciler için farklılaştırılmış eğitim için yapılan öğretmen eğitimine ilişkin sınıf öğretmenlerine görüşleri

Olumlu görüşler	f	%
1 Eğitim uygulaması iyi öğrenmemi ve sıkılmamamı sağladı.	36	87,80
2 Geliştirdiğim ilk etkinlik ile son etkinlik arasında çok fark olduğunu gördüm.	34	82,92
3 Eğitim almadan önce ÜZY öğrencilere yaptığım eğitim uygulamalarının doğru olmadığını fark ettim.	34	82,92
4 İlk eğitim sonunda görüşlerim olumlu yönde değişmeye başladı ama sonuçları da görmek istedim.	32	78,04
5 Bundan sonra sınıftaki ÜZY öğrenciler için kendi başıma öğretim etkinliği geliştirebilirim.	31	75,61
6 Üç ay boyunca sınıfa gönderilen etkinlikleri uygularken teorik eğitimde aldığım bilgileri daha iyi anladım.	30	73,17
4 Etkinlikleri uygularken sorabileceğim bir uzman olması beni rahatlattı.	29	70,73
7 Etkinlikleri ÜZY öğrenciye sınıf içinde uygularken tahmin ettiğimden daha az zaman ve güç harcadım.	27	65,83
8 Etkinlikleri sınıftaki sadece ÜZY öğrenciye ve ona yakın öğrencilere uygulayacağım için diğer öğrencilerin olumsuz tepki göstereceğine ilişkin kaygımın çok gerçekleşmediğini gördüm.	23	56,09
Olumsuz görüşler		
1 Başlangıçta çok zor olacağını düşündüm.	37	90,24
2 Hem eğitime katılmak hem de derslerimi yürütmek benim için zordu.	36	87,80
3 Öğrencilerin etkinlik sonrası ürünlerini incelemek ve bilgisayarda taramak yorucu oldu.	35	85,36
4 Toplantılara katılmak için izin almak ve işlemleri yapmak zordu.	33	80,48

Tablo 7'deki verilerden anlaşıldığı üzere öğretmenlere verilen eğitimin uygulamalı olmasının ÜZY öğrencilere genel eğitim sınıfında nasıl eğitim vereceklerini iyi öğrenmelerini ve sıkılmamalarını sağladığı söylenebilir. Ayrıca öğretmenler geliştirdikleri ilk etkinlik ile son etkinlik arasında çok fark olduğunu gördüklerini; eğitim almadan önce ÜZY öğrenciye yaptıkları eğitim uygulamalarının doğru olmadığını fark ettikleri görüşlerini ifade etmişlerdir. İlk eğitim sonunda görüşlerinin olumlu yönde değişmeye başladığını ama sonuçları görmek istediklerini; bundan sonra sınıflarındaki ÜZY öğrenciler için kendi başına öğretim etkinliği geliştirebileceklerini ifade eden öğretmenler

menler çoğunluktadır. Üç ay boyunca sınıflarına gönderilen etkinlikleri uygularken teorik eğitimde aldıkları bilgileri daha iyi anladıklarını ifade eden öğretmenler, etkinlikleri uygularken danışılacak bir uzman olmasının kendilerini rahatlattığını; etkinlikleri ÜZY öğrencilere sınıf içinde uygularken tahmin ettiklerinden daha az zaman ve güç harcadıklarını ifade etmişlerdir. Etkinlikleri sınıflarındaki sadece ÜZY öğrenciye ve ona yakın öğrencilere uygulayacakları için diğer öğrencilerin olumsuz tepki göstereceğine ilişkin kaygılarının çok gerçekleşmediğini gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin uygulamanın olumsuz yönü olarak ise; başlangıçta çok zor olacağını düşündüklerini hem eğitime katılmanın hem de derslerini yürütmenin zor olduğunu; öğrencilerin etkinlik sonrası ürünlerini inceleme ve bilgisayarda taramanın kendilerine ek iş yükü getirdiğini ve toplantılara katılmak için izin alma ve işlemleri yapmanın zor olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada yedi ay boyunca genel eğitim sınıflarında farklılaştırılmış eğitim yapan sınıf öğretmenlerine uygulamanın en güçlü yönleri sorulduğunda ilk olarak *“sınıf içi farklılaştırmanın mümkün olmayacağına ilişkin inançlarındaki değişim, bu ana kadar tanılanmamış öğrencilerin belirlenmesi ve tanılanmasına imkân vermesi, mesleki açıdan ÜZY öğrencinin eğitimi ve farklılaştırma hususunda mesleki gelişim imkanı bulma, sınıflarındaki öğrencilerin ders sırasında boş vakit geçirmeden zamanını verimli ve mutlu geçirme ve kendilerinin ÜZYÖ için etkinlik hazırlayabilmeye ilişkin öz güvenlerinin yükselmesi olduğunu”* belirtmişlerdir. Uygulamanın en zayıf yönünün ise *araştırmaya dahil olma, toplantılara katılma ve iş akışında resmi prosedürlerden gelen güçlükler olduğunu* belirtmişlerdir. Uygulamanın ülke geneline yaygınlaştırılabilirliği hususunda bu uygulamadaki kadar yakından izlenir ve hassasiyet gösterilirse tüm ülke geneline yaygınlaştırılabileceği konusunda büyük oranda olumlu fikir sahibi oldukları görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma kapsamında verilen eğitim, öğretmenlerin ÜZY öğrencilerin eğitimine ilişkin olumlu tutumlar oluşturmuştur. Öğretmenlerin ÜZY öğrencinin eğitimi ve normal sınıflarda eğitimi konusunda olumlu tutumlara sahip olmaları son derece önemlidir. Çünkü tüm eylemler ancak olumlu bir tutumla başlayabilir. Kaynaştırma ortamlarında ÜZY öğrencinin eğitiminin yapılamıyor olması öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar ve eğitimleri konusundaki tutumlarının olumsuz olması ile ilişkilidir. (Ekinci, 2002; Eakin, 2007; Moratta-Garcia, 2011; Mosse, 2003). Tortop (2012) da öğretmenlerin ÜZY öğrencinin eğitime ilişkin tutumlarının geliştirilmesi gerektiğini belirtir ve öğretmenlere verilecek hizmetiçi eğitimin öğretmenlerin ÜZY öğrencinin eğitimine ilişkin tutumlarını olumlu yönde değiştirebileceğini belirtir (Tortop, 2014b). Bu araştırma sonucunda da genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencinin eğitimine ilişkin yapılan öğretmen eğitiminin öğretmenlerin ÜZY öğrencinin eğitimine ilişkin tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği görülmüştür. Buna göre ülkemizde ÜZY öğrencilerin

eğitimi için geliştirilecek modellerin uygulanmasından önce öncelikle öğretmenlerin uygulanacak modele ve ÜZY eğitimine ilişkin olumlu tutumlar geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Verilen eğitim öğretmenlerin ÜZY öğrencinin eğitimine ilişkin öz-yeterlik algılarında artışlar oluşmasını sağlamıştır. Öz-yeterlik inancı bireyin bir görevi gerçekleştirebilmek için gerekli olan eylemleri yerine getirebilme ve organize edebilme kapasitelerine ilişkin yargılarıdır. Öz-yeterlik bilişsel, motivasyonel, duygusal ve seçim yapma süreçleri gibi psikolojik süreçleri de etkiler (Bandura (1986; Bandura, 1997). Klausmeier ve Alen (2014)'e göre de öğretmenin öz-yeterlik inancı öğretimin niteliğini, kullanılan yöntem ve teknikleri, öğrencinin öğrenmeye katılımını ve öğrencilerin öğretilenleri anlamasını etkiler ve bu da öğrencilerin başarı durumlarında bir farklılaşma yaratabilir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencinin eğitimine ilişkin öz-yeterlik algılarının geliştirilmesi önemlidir. Araştırma bulguları alanyazın ile tutarlık göstermektedir. Öğretmenlerin ÜZY öğrencilerin eğitimine ilişkin özyeterlik algılarının güçlenmiş olması öğretmenlere kazandırılacak becerileri öğretmenlerin daha iyi uygulamalarını sağlayacaktır. Bununla birlikte öğretmenlerde ara ara gereğinden farklı bir özyeterlik algısı oluşmaktadır. Pek çok öğretmen eğitiminde yeni öğretilecek olan bilgi, yöntem ve becerilere ilişkin öğretmenlerin bunları zaten bildiğine ve yaptıklarına ilişkin algılarına rastlanmaktadır (Gökdere, 2004; Şahin, 2012). Bu nedenle öğretmenlere doğru özyeterlik algısının kazandırılması önemlidir.

Verilen eğitim öğretmenlerin ÜZY öğrencinin özellikleri konusundaki bilgilerinin artmasını sağlamıştır. ÜZY öğrencinin olduğu sınıflarda sadece sınıftaki tüm öğrencilerin bireysel farklılıklarının bilinmesi yeterli değildir. Böyle sınıflarda doğrudan ÜZY öğrencinin özellikleri çok iyi bilinmeli ve bu özelliklere göre bireysel tedbirler alınmalıdır (Colangelo & Davis, 2003). Bireysel özellikleri dikkate alarak yapılacak planlama ve eğitim süreçleri için öğretmenlerin, genelde ÜZY öğrencinin özelliklerini, özelde ise sınıfında bulunan ÜZY öğrencilerin özelliklerini bilmeye ve anlamaya ihtiyacı vardır. Bu nedenle öğretmenleri bu konudaki bilgilerinin artırılması önemlidir. Şahin (2012) öğretmenlere ÜZY öğrencinin özellikleri konusunda verilen eğitimin öğretmenlerin bilgilerinin artırılmasında etkili olduğunu belirtir. Sınıf öğretmenlerine sistematik olarak uygulanan atölye çalışması/seminer/hizmet içi eğitim etkinliklerinin öğretmenlerin ÜZY öğrencinin özellikleri konusundaki bilgilerini artırmaktadır (İnan, Bayındır ve Demir, 2009; Gökdere ve Ayvaci, 2004; MEB, 2008). Dolayısıyla araştırma sonucunda elde edilen bu sonuç daha önce yapılan araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Akar ve Uluman (2013) sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri belirleme ve ilgili programlara ve doğru aday gösterme isabet oranlarının %18 olduğunu, Alemdar (2009) öğretmenlerin konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Kaya (2015) tarafından yapılan bir çalışmada öğretmenlerin üstün yetenek kavramını nasıl algıladıkları incelenmiş, üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinin iyi bilinmesinin, öğretmenlerin öğrencilerini doğru yönlendirmesinde ve sınıf içi uygulamalar

üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle bu araştırmadan elde edilen sonuçlar daha önceden ulaşılmaması gerektiği belirtilen hedeflere ulaşmayı sağlamış olması açısından önemlidir. Gökdere (2004) ve Şahin (2012) de verilen eğitimler ile öğretmenlerin ÜZY çocukların özellikleri ve eğitimleri ile ilgili bilgi ve becerilerinin artırılabilceğini belirtir. Araştırmanın sonuçları önceki araştırma sonuçları ve literatür ile benzerlik göstermektedir. Tüm sonuçlar dikkate alındığında ÜZY çocukların özellikleri ile ilgili bilgi düzeyi düşük olan sınıf öğretmenlerinin (Akar ve Uluman, 2013) bilgilerinin artırılması mümkündür. Bu nedenle gerek lisans düzeyinde öğretmen eğitim programlarına gerekse hizmetçi öğretmen eğitim programlarına ÜZY öğrencilerin özelliklerinin öğretimi ile ilgili üniteler eklenmelidir.

Araştırma sonunda bu araştırma kapsamında verilen eğitim öğretmenlerin ÜZY öğrencilere eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem ve iletişim becerilerini öğretme yeterliklerinin artmasını sağlamıştır. Öğretmenlerin ÜZY öğrencilere eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme (Feldhusen, 1991; Rogers, 2007; Seeley ve Hultgren, 1982) öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem (Ford ve Troatman, 2001 Gökdere, 2004; Karnes, Stephens ve Whorton, 2000; Farrell, Kress ve Croft, 1989; Rogers, 2007) ve iletişim (Chan, 2001) becerilerini öğretme becerilerine sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlerin ÜZY öğrencilere üst düzey soru sorma, düşünme becerilerini geliştirme becerisine sahip olması son derece önemli olduğunu ve üstün zekâlı öğrencilerle çalışan öğretmenlere mutlaka bu becerilerin kazandırılması gerektiğini (Rogers, 2007; Seeley, 1998) belirtir. Öğretmenlere kazandırılması gereken bir diğer beceri de ÜZY öğrencilerde araştırma ve çalışma becerilerini kolaylaştırma becerisi, yaratıcı problem çözümü geliştirme kabiliyeti kazandırabilme becerileridir (Seeley, 1998). Bu araştırma ile öğretmenlere verilen eğitim fiilen ürüne dönüşmüş, öğretmenlerin aldıkları eğitime dayalı olarak yaptıkları öğretim ve hazırladıkları öğretim etkinliklerinin, doğrudan öğrencilerden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem ve iletişim becerilerini öğretme yeterliklerinin artmasını sağlamıştır.

Verilen eğitim sonunda sınıf öğretmenlerinin ÜZY öğrenciler için sınıf içi farklılaştırma öğretimi etkinlik planları geliştirme becerilerinin geliştirilmesini sağlamıştır. Öğretmenlerin ÜZY öğrencinin ilgileri, öğrenme hızı ve derinliğin diğer çocuklara nazaran farklı olmaları nedeniyle öğretmenlerin sınıf ortamında programlama, planlama, uygulama ve değerlendirmede bir dizi önlemler almaları gerektiğini vurgulayarak; üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin bazı farklı özelliklere ve donanıma sahip olmaları gerektiğine dikkati çekmektedir. Öğretim stratejileri boyutunda ise eğitimi farklılaştırmada faydalı kaynaklar, etkili eğitim, öğretim ve yönetim stratejileri, pedagojik bilgileri kullanma, ileri düşünme ve meta biliş modellerini uygulama, öğrencileri yetenekli oldukları alanlarda araştırma ve keşfetmeye yöneltme, öğrencinin ihtiyaçla-

rını önceden belirleme ve değerlendirme temelli farklılaştırmalar yapma, öğretimin hızını öğrencinin gereksinimlerine göre ayarlama, bilişim teknolojilerini kullanabilme yeterlikleri vurgulanmaktadır (Akar ve Uluman 2013). Seeley (1998)'de bireyselleştirilmiş öğretim teknikleri becerisi, konu alanlarını zenginleştirme ve genişletme yaklaşımları bilgisi ve tecrübesine sahip olma becerilerinin ÜZY öğrencilerde de geliştirilmesi gereken ve geliştirilmesinin mümkün olduğu beceriler olarak belirtir. Araştırma ile elde edilen sonuçlar da bu bulgularca doğrulanmaktadır.

Öğretmenlere verilen eğitim yedi ay boyunca teori ve uygulamayı iç içe barındıran sistematik bir öğretmen gelişim programıdır. Öğretmenlerin alışkanlıklarını değiştirmek ve hizmet içi eğitim yolu beceriler kazandırmak oldukça zordur. Sınıf öğretmenlerinin (İnan, Bayındır ve Demir, 2009; Gökdere ve Ayvaci, 2004; MEB, 2008), sistematik olarak uygulanan atölye çalışması/seminer/hizmet içi eğitim etkinliklerinin öğretmen yeterliliklerini artırdığı belirlenmiştir. Öğretmenlere verilen eğitimlerin ve seminer programlarının öğretmenlerin bilgisini ve eğitim sisteminin verimini artırma, birey ve çevrenin ihtiyaçlarını karşılama, amaçlarını gerçekleştirme yönünden oldukça yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde hizmet içi eğitim etkinliklerinin öğretmenlerin gereksinim ve beklentilerini karşılamada hizmet içi eğitim etkinliklerinin kapsam, uygulanan ortam ve etkinliklerin uygulamaya katkı sağlama açısından yetersiz olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada ise öğretmenlere verilen eğitim sonunda olumlu tutumlar oluşturulmuş ve öğretmenlerin ÜZY öğrencinin eğitimi konusundaki yeterlikleri fiili olarak artırılmıştır. Bu farkındalık verilen eğitimin uzun süreye yayılması, teorik ve pratik uygulamaların iç içe yapılması, öğretmenlerin etkinlik üretmelerine ve ürettikleri etkinlikleri sınıflarında uygulamalarına fırsat verilmesi gibi doğru uygulamalardan kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Verilen eğitimler sonunda sınıf öğretmenlerinin sınıf içi farklılaştırmanın mümkün olmayacağına ilişkin inançları değişmiş, mesleki açıdan ÜZY öğrencinin eğitimi ve farklılaştırma hususunda mesleki gelişim imkânı bulmuş, ÜZY öğrenciler için etkinlik hazırlayabilmeye ilişkin öz güvenleri yükselmiştir. Bu çalışmada yetişkin eğitimi ile ilgili tüm hassasiyetlere yer verilmiş, öğretmenlere verilen eğitimi fiilen sınıfında uygulama imkânı bulan öğretmenler öğrencilerin etkinliklerden yararlandığını ve sonuç aldıklarını gördükçe eğitime karşı daha olumlu tutumlar geliştirmiş ve daha istekli katılır hale gelmişlerdir. Verilen eğitimlerin zayıf yönü olarak *araştırmaya dahil olma, toplantılara katılma ve iş akışında resmi prosedürlerden gelen güçlükler* yaşanmıştır. Bu yöneticilerin öğretmenin mesleki gelişimine önem vermemesi, okuldaki rutin işlerin farklı uygulamalara tercih edilmesi gibi faktörlere dayanabilir. Öğretmenlere yapılacak mesleki gelişim eğitimlerinde yöneticilerin konu ile ilgili iyi bir şekilde bilgilendirilmesi ve daha üst yöneticilerin teşvik edici rollerinin artması bu zorluğun aşılmasını kolaylaştırabilir.

Sonuç olarak eğitim alan öğretmenler bu çalışmada yapılan öğretmen eğitiminin ülke geneline yaygınlaştırılabilir olduğunu düşünmektedir. Eğitimlerin bu uygulama

madaki kadar yakından izlenmesi ve hassasiyet gösterilmesi durumunda tüm ülke geneline yaygınlaştırılmasının mümkün, gerekli ve faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencinin eğitiminde en önemli faktör olarak görülen öğretmenlerin bu konudaki mesleki gelişimi mümkündür. Genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencinin eğitiminin yapılamamasının öğretmenlerin bu konudaki yetersizliğe bağlayan anlayışın değişme zamanı gelmiştir. Doğru bir öğretmen eğitimi modeli ile öğretmenlerin Genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencinin eğitimine ilişkin bilgi, beceri, tutum ve öz-yeterlik algıları geliştirilebilir ve öğretmenler aldıkları eğitim ile genel eğitim sınıflarında ÜZY öğrencinin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenme stratejilerini kullanma, bilimsel araştırma, karar verme, girişimcilik, gözlem ve iletişim becerilerini geliştirebilir.

Verilen eğitim öğretmenlerin ÜZYÖ'ye sosyal katılım becerilerinin öğretimi yeterliklerinin geliştirilmesinde etkili olmamıştır. Öğretmenlere sosyal beceri eğitimi konusunda farklı bir yöntemle eğitim verilmesi gerekebilir. Sosyal beceriler doğal deneyimler ve model alma yoluyla kazanılır. Çocuk modeli bir yandan taklidi öğrenmek için yaparken, diğer yandan da hayatı öğrenmek için uyum arzusuyla taklit eder. Çocuklar canlı model alma yolunu oldukça doğal bir biçimde kullanır ve iletişimde bulunduğu yakın çevresindeki kişileri gözler ve sosyal becerilerini geliştirir. Bu çalışmada bu özellikleri sağlayacak öğretim ortamları düzenleme konusunda öğretmenlere eğitim verilememiş ve öğretmenlerin de öğrencilerde bu becerileri geliştirmeleri sağlanamamıştır. Bu nedenle öğretmenlere ÜZY öğrencinin sosyal becerilerini geliştirmede daha etkili stratejilerin öğretimi ile ilgili eğitimler verilmelidir.

Kaynakça

- Abraham, W. (1958). *Common sense about gifted children*. Harper.
- Akar, İ., & Uluman, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri doğru aday gösterme durumları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 199-212.
- Akarsu, F. (2004). Üstün yetenekliler. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili, (Ed.), *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Alemdar, M. (2009). Erken çocukluk dönemindeki üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde ebeveyn, öğretmen ve uzman görüşlerinin karşılaştırılması. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ataman, A. (2004). Üstün zekâli ve üstün üstün yetenekli çocuklar. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili, (Ed.). *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Bandura, A. (1986). Fearful expectations and avoidant actions as coeffects of perceived self-efficacy.

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Macmillan.
- Baykul, Y. (2000). *İlköğretimde matematik öğretimi: 1-5. sınıflar için*. Pegem A. Yayıncılık.
- Büyükcan, Y. (2008). İlköğretim Okullarındaki Hizmet İçi Eğitim Seminerlerinin Öğretmenlere Yararlılığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-360.
- Çağlar, D. (2004). Üstün zekâlı çocukların özellikleri. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili, (Ed.), *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Davaslıgil, Ü. (2004). Üstün çocuklar. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili, (Ed.), *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Delcourt, M. A. B., Loyd, B. H., Cornell, D. G. & Goldberg, M. D. (1994). *Evaluation of the Effects of Programming Arrangements on Student Learning Outcomes*. Research Monograph 94108.
- Eakin, J. R. (2007). *How regular classroom teachers view the teaching of gifted students* (Doctoral dissertation, Walden University).
- Eker, A. ve Sarı, H. (2016). *A Comparison of Identification Processes Between Second and Fourth Grades Students Enrolled in Turkish Science and Art Centers (SACs): From the Experts' Perceptions*, Elmis2016 Uluslararası Özel Eğitim Kongresi, 12-15 Mayıs, Konya
- Ekinci, A. (2002). İlköğretim okullarının üstün yetenekli çocukların eğitimine elverişlilik düzeyi ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Batman ili örneği).[Evaluation of teachers' views on the level of educational availability of gifted children in primary schools (Batman province example)]. Dicle University, Institute of Social Sciences Educational Sciences Department of Education, Department of Educational Administration and Inspection Planning and Economics. Unpublished Master Thesis.
- Enç, M. (2005). Üstün beyin gücü gelişim ve eğitimleri [Developing and training of highly superior intelligent students].
- Feldhusen, J. F. (1997). Secondary services, opportunities, and activities for talented youth. *Handbook of gifted education*, 189-197.
- Ford, D. Y., & Trotman, M. F. (2001). Teachers of gifted students: Suggested multicultural characteristics and competencies. *Roeper Review*, 23(4), 235-239.
- Gagné, F., & Nadeau, L. (1985). Dimensions of attitudes towards giftedness. *Gifted and talented children, youth and adults: Their social perspective and culture*, 148-170.
- Gökdere, M., & Çepni, S. (2005). ÜSTÜN Yeteneklilerin Fen Bilimleri Öğretmenlerine Yönelik Bir Hizmet İçi Eğitim Uygulama Ve Değerlendirme Çalışması. 271-296.
- Gökdere, M. & Ayvaci, H. Ş. (2004). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, s.17-26.

◆ Ahmet Kurnaz / Süleyman Arslantaş

- Gökdere, M., Küçük, M., & Çepni, S. (2003, December). Gifted science education in Turkey: Gifted teachers' selection, perspectives and needs. In *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching* (Vol. 4, No. 2, pp. 1-13). The Education University of Hong Kong, Department of Science and Environmental Studies.
- Gökdere, M. (2004). Üstün yetenekli çocukların fen bilimleri öğretmenlerin eğitimine yönelik bir model geliştirme çalışması. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon*.
- Hemphill, A. N. (2009). *How teacher participation in the identification process impacts the underrepresentation of minority students in gifted programs*. University of Southern California.
- İnan, H. Z., Bayındır, N., & Demir, S. (2009). Awareness level of teachers about the characteristics of gifted children. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 3(3), 2519-2527.
- Kanlı, U., & Yağbasan, R. (2008). 7E modeli merkezli laboratuvar yaklaşımının öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirmedeki yeterliliği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1).
- Karnes, F. A., Stephens, K. R., & Whorton, J. E. (2000). Certification and specialized competencies for teachers in gifted education programs. *Roeper Review*, 22(3), 201-202.
- Kaya, F. (2015). Teachers' Conceptions of Giftedness and Special Needs of Gifted Students. *Eğitim ve Bilim*, 40(177).
- Kıldan, A. O. (2008). Yapılandırmacı yaklaşıma göre okul öncesi öğretmenlerine verilen hizmet içi eğitimin öğretmen-çocuk ve öğretmen ebeveyn ilişkilerine etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Kıldan, A. O., & Temel, Z. F. (2008). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı oluşturulan hizmet içi eğitimin öğretmenlerin öğretmenlikle ilgili bazı görüşlerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 25-36.
- Kılıç, A. S. (2015). Fen ve matematik entegrasyonu ile hazırlanan etkinliklerin üstün yetenekli ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme ve bilimsel süreç becerilerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Klausmeier, H. J., & Allen, P. S. (2014). *Cognitive development of children and youth: A longitudinal study*. Academic Press.
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *biometrics*, 159-174.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2008). *Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. *Resmi Gazete*, 26184; değ. 2012-28360.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2014b). Milli eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 2684.
- Marotta-Garcia, C. (2011). *Teachers use of a differentiated curriculum for gifted students*. University of Southern California.

- Mosse, J. L. (2003). The nature of gifted education in the regular education classroom in the elementary schools of a rural western Pennsylvania school district: Implication for a staff development program. *University of Pittsburg dissertation. UMI Microform, 3117736.*
- Peterson, J. S., & Ray, K. E. (2006). Bullying among the gifted: The subjective experience. *Gifted Child Quarterly, 50(3), 252-269.*
- Rogers, K. B. (2007). Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice. *Gifted child quarterly, 51(4), 382-396.*
- Sak, U., Ayas, B., Bal-Sezerel, B., Öpengin, E., Özdemir, N. N., & Demirel-Gürbüz, Ş. (2015). Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitiminin eleştirel bir değerlendirmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi, 5(2), 110-132.*
- Sak, U. (2010). Üstün zekâlılar: Özellikleri tanılanmaları eğitimleri. *Ankara: Maya Akademi.*
- Seeley, K. (1998). Evaluating programs for the gifted. *Excellence in Educating Gifted and Talented Learners, 295-308.*
- Sezginsoy, B. (2007). Bilim ve sanat merkezi uygulamasının değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Slavin, C., & Mares, C. (2008). Chapter fourteen: honors curriculum development in a real world. Inspiring Exemplary Teaching and Learning: Perspectives on Teaching Academically Talented College Students, 195.
- Şahin, F. (2014). The effectiveness of mentoring strategy for developing the creative potential of the gifted and non-gifted students. *Thinking Skills and Creativity, 14, 47-55.*
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. *Nobel Yayıncılık, Ankara.*
- TBMM, (2012). Üstün Yetenekli Çocukların Keşfi, Eğitimleriyle İlgili Sorunların Tespiti ve Ülke-mizin Gelişimine Katkı Sağlayacak Etkin İstihdamlarının Sağlanması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu. Erişim tarihi: 24.12.2017 <http://www.sck.gov.tr/Tbmm/%C3%9Cst%C3%BCn%20Yetenekli%20%C3%87ocuklara%20Y%C3%B6nelik%20TBMM%20Komisyonu%20Raporu.pdf>
- Tortop, H. S. (2012). Üstün Yetenekli Eğitime İlişkin Tutum Ölçeği Uyarlama Çalışması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(1), 89-106.*
- Tortop, H. S. (2014a). Üstün Yeteneklilerin Eğitime İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ). Erişim tarihi; 03.06.2017 http://gencbilgeyayincilik.com/urunler_detay.asp?anaid=7&altid=18-&urid=23
- Tortop, H. S. (2014b). Examining the Effectiveness of the In-service Training Program for the Education of the Academically Gifted students in Turkey: A Case Study. *Journal for the Education of the Young Scientist and Giftedness, 2(2), 67-86.*
- Torrance, E. (1963). *Education and the creative potential.* University of Minnesota Press.
- VanTassel-Baska, J., Colangelo, N., & Davis, G. A. (2003). Handbook of gifted education.